

Handlingsplan för den nationella riskbedömningen av penningtvätt och finansiering av terrorism 2021-2023

Innehåll

1	Nationell strategi för bekämpning av risker för penningtvätt och finansiering av terrorism	6
1.1	Handlingsplanens syfte och innehåll	6
1.2	Strategiska prioriteringar i handlingsplanen	7
2	Öka den allmänna medvetenheten om penningtvätt och finansiering av terrorism	9
2.1	Medvetandegöra de rapporteringsskyldiga och medborgarna om penningtvätt och finansiering av terrorism.....	9
2.2	Tillgängliggöra sanktions- och frysningslistorna.....	10
2.3	Mer utbildning om penningtvätt och terrorfinansiering samt förhindrande av dessa.....	11
3	Utveckling av informationsutbytet, den nationella lagstiftningen och statistikföringen	13
3.1	Utreda möjligheterna till bättre informationsutbyte	13
3.2	Statsrådets förordningar med stöd av lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism.....	14
3.3	Utreda förhållandet mellan dataskyddsbestämmelserna och lagstiftningen om penningtvätt.....	15
3.4	Fortlöpande riskbedömning som en del av nationella myndighetsverksamheten	16
3.5	Förbättra identifieringen av verkliga förmånstagare	17
3.6	Utreda möjligheterna att till penningtvättslagen foga krav på utbildning om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism	18
3.7	Utreda möjligheterna att utveckla statistik till stöd för riskbedömningen	18
4	Förbättra aktualiteten och innehållet i de register som är tillgängliga för myndigheterna och de rapporteringsskyldiga	20

4.1	Säkerställa att uppgifterna om förmånstagare är aktuella	20
5	Vidta riskreducerande åtgärder mot de största enskilda riskerna enligt riskbedömningen	21
5.1	Betalningsleverantörer	21
5.1.1	Öka rapporteringsskyldigheten för hawalaväxlare.....	21
5.1.2	Utreda finansteknikföretagens rapporteringsskyldighet enligt penningtvättslagen	22
5.2	Tillhandahållare av virtuella valutor	23
5.2.1	Utreda behovet av lagstiftningsändringar	23
5.2.2	Utreda möjligheten att förhindra tillhandahållande av mixer/mixingtjänster.....	24
5.3	Penningspel	24
5.3.1	Begränsa utländskt spelande i samband med reformen av lotterilagen.....	24
5.4	Advokater och tillhandahållare av juridiska tjänster	25
5.4.1	Utreda möjligheterna att avskaffa indelningen i tillfälliga och fasta kundförhållanden enligt penningtvättslagen	25
5.5	NPO-sektorn	26
5.5.1	Uppdatera dokumentet "Terrorismin rahoitus ja yleishyödylliset yhteisöt" eller utarbeta ett motsvarande dokument och sprida det till sektorn	26
5.5.2	Utreda behovet av att inrätta en myndighetsarbetsgrupp för NPO-sektorn.....	26
5.5.3	Medvetandegöra myndigheterna och de rapporteringsskyldiga om NPO-sektorn samt NPO-sektorn om riskerna med penningtvätt och finansiering av terrorism.....	27
5.6	Fenomen	28
5.6.1	Kontanter	28
5.6.1.1	Utreda möjligheten till en gräns för kontantbetalningar i euro.....	28
5.6.2	Covid-19	29
5.6.2.1	Öka medvetenheten om en förändrad omvärld till följd av Covid-19-pandemin	29
6	Utveckla digitaliseringen av övervakningen och genomförandet av förhindrandet av penningtvätt och finansiering av terrorism	30
6.1	Samlingslösning och introduktion av transaktionsdata i övervakningssystemet för bank- och betalkonton	31

6.3	Projekt för artificiell intelligens och robotteknik vid Centralen för utredning av penningtvätt.....	32
6.4	Förbättra aktualiteten, täckningen och riktigheten hos registret över verkliga förmånstagare.....	32
6.5	Digitala verktyg för nationell riskbedömning av penningtvätt och finansiering av terrorism.....	33

1 Nationell strategi för bekämpning av risker för penningtvätt och finansiering av terrorism

1.1 Handlingsplanens syfte och innehåll

I den nationella handlingsplanen för riskbedömning av penningtvätt och finansiering av terrorism beskrivs de åtgärder som ska vidtas för att bemöta och reducera de risker som identifierats i den nationella bedömningen av riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism 2021. Riskbedömningen tillsammans med handlingsplanen avspeglar Finlands nationella insikter i riskerna med penningtvätt och terrorfinansiering och hur de ska hanteras.

Enligt artikel 7.1 i det fjärde penningtvättsdirektivet¹ ska varje medlemsstat vidta lämpliga åtgärder för att identifiera, bedöma, förstå och minska de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som de påverkas av, liksom eventuella farhågor kopplade till skyddet av personuppgifter i detta sammanhang. Dessutom konstaterar FATF i sin landrapport gällande Finland från år 2019 att Finland bör utarbeta en handlingsplan mot penningtvätt och anta den vid sidan av den uppdaterade nationella riskbedömningen. Enligt landrapporten bör handlingsplanen innehålla riktade operativa och legislativa åtgärder för att minska de identifierade riskerna.²

Regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering innehåller en utfästelse om finansmarknaden enligt vilken myndigheternas informationsutbyte förbättras och övervakningen skärps i syfte att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism, och det säkerställs att myndigheterna har tillräckliga resurser för verksamheten.³ Utöver

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/849 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 648/2012 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG och kommissionens direktiv 2006/70/EG.

² FATF: Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures – Finland, Fourth Round Mutual Evaluation Report 2019, sid. 38.

³ Åtgärdsprogrammet för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet åren 2020–2023 omfattar också insatser mot penningtvätt i projektet 4.2. "Hinder och behov i anslutning till informationsutbyte i nationell verksamhet för att förhindra finansiering av penningtvätt och terrorism ska utredas".

de iakttagelser som framkommit i riskbedömningen svarar handlingsplanen också mot regeringsprogrammet.

Handlingsplanen består av fem strategiska prioriteringar som definierar målen för de enskilda insatserna. Insatserna har kartlagts i samarbete med de myndighetsorganisationer, övervakare och rapporteringsskyldiga som medverkar i förhindrandet av penningtvätt och finansiering av terrorism.

Riskreducerande åtgärder pågår redan på nationell nivå inom flera olika sektorer. I handlingsplanen presenteras åtgärder som utarbetats utifrån den nationella riskbedömningen för penningtvätt och finansiering av terrorism 2021. En del av dem är kopplade till pågående projekt och åtgärder. I handlingsplanen räknas dock inte upp alla åtgärder eller pågående projekt som direkt eller indirekt bidrar till att minska riskerna.

För varje åtgärd i handlingsplanen har angetts den myndighet som ansvarar för genomförandet samt tidsplanen för åtgärden. Handlingsplanen stöder och effektiviserar arbetet mot penningtvätt och finansiering av terrorism samt resursfördelningen och prioriteringen av myndigheternas och övervakarnas projekt och insatser. Den ansvariga instansen ska fastställa metoderna och genomföra dem för att uppnå de mål som anges för åtgärden.

Handlingsplanen för förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism ska vid behov uppdateras samtidigt med uppdateringen av den nationella riskbedömningen. Den nationella samarbetsgruppen för myndigheter för förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism följer upp genomförandet av handlingsplanen. Rapporteringen om hur åtgärderna framskrider sker också till myndighetssamarbetsgruppen.

1.2 Strategiska prioriteringar i handlingsplanen

De strategiska prioriteringarna i den nationella handlingsplanen för penningtvätt och finansiering av terrorism 2021 är följande:

- 1. Öka den allmänna medvetenheten om penningtvätt och finansiering av terrorism**
- 2. Utveckla informationsutbytet, statistikföringen och den nationella lagstiftningen**

- 3. Förbättra aktualiteten och innehållet i de register som är tillgängliga för myndigheterna och de rapporteringsskyldiga**
- 4. Vidta riskreducerande åtgärder mot de största enskilda riskerna enligt riskbedömningen**
- 5. Utveckla digitaliseringen av övervakningen och riskhanteringen inom förhindrandet av penningtvätt och finansiering av terrorism**

Det gemensamma syftet med prioriteringarna är att man effektivare ska kunna förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism samt upptäcka och övervaka tvivelaktiga transaktioner.

Genom att öka den allmänna medvetenheten vill man medvetandegöra både de rapporteringsskyldiga och allmänheten om penningtvätt och finansiering av terrorism. I detta spelar mer utbildning och bättre tillgång till information en viktig roll.

Den andra strategiska prioriteringen för utveckling av informationsutbytet, statistikföringen och den nationella lagstiftningen innehåller olika slags åtgärder. De syftar framför allt till en effektivare identifiering av tvivelaktiga transaktioner och en bättre lagstiftning med specifika bestämmelser för de rapporteringsskyldiga och tillsynsmyndigheterna.

Den tredje strategiska prioriteringen fokuserar på att förbättra framför allt de rapporteringsskyldigas tillgång till aktuell information om de verkliga förmånstagarna, vilket i väsentlig grad påverkar kundkontrollen och kundidentifieringen.

Insatserna inom de tre första prioriteringarna omfattar samtliga rapporteringsskyldiga sektorer, medan den fjärde prioriteringen också lyfter fram specifika riskreducerande åtgärder för vissa sektorer.

Den femte strategiska prioriteringen syftar till att förbättra tillsynen och genomförandet av åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism genom att ta fram digitaliseringsprojekt som administreras av olika myndigheter.

2 Öka den allmänna medvetenheten om penningtvätt och finansiering av terrorism

2.1 Medvetandegöra de rapporteringsskyldiga och medborgarna om penningtvätt och finansiering av terrorism

Åtgärdsbeskrivning:

Syftet är att öka de rapporteringsskyldigas medvetenhet om penningtvättslagen och de skyldigheter som föreskrivs i lagen. De rapporteringsskyldiga ska bli bättre medvetna om vad de lagstadgade förpliktelseerna innebär och hur de ska fullfölja dem i sin affärsverksamhet. Åtgärden kan genomföras bland annat genom att ordna informations- och kommunikationskampanjer, öka tillgången till informationsmaterial från övervakarna och myndigheterna samt ta fram aktuell information om fenomenen och rättsprocessanalyser, till exempel för identifiering av förbrott.

För att effektivisera bekämpningen av penningtvätt och finansiering av terrorism ska informationen inte bara riktas till de rapporteringsskyldiga utan även till medborgare och juridiska personer. Vid genomförandet av åtgärden kan man i synnerhet använda sig av webbplatsen Penningtvätt.fi, som upprätthålls av de nationella behöriga myndigheterna och Advokatförbundet. Även webbplatsen i sig verkställer åtgärden. Den är avsedd för att tillhandahålla samlad information om penningtvätt och finansiering av terrorism samt att tydligt beskriva aktörernas roller och ansvar. Med avseende på åtgärden bidrar webbplatsen också till att öka medvetenheten hos de rapporteringsskyldiga om sina skyldigheter och att tillhandahålla information till allmänheten.

Ansvariga:

Finansinspektionen, Regionförvaltningsverket i Södra Finland, Patent- och registerstyrelsen, Polisstyrelsens lotteriförvaltning, Advokatförbundet, Ålands landskapsregering, Lotteriinspektionen, finansministeriet, inrikesministeriet, justitieministeriet, arbets- och näringsministeriet, utrikesministeriet, Centralen för utredning av penningtvätt

Tidsplan:

2021–2023 (fortlöpande)

2.2 Tillgängliggöra sanktions- och frysningslistorna

Åtgärdsbeskrivning:

Åtgärden är främst förknippad med att förhindra finansiering av terrorism.

Den skyldighet som fastställs i EU:s sanktionsförordningar att frysa tillgångarna för de parter som upptas på förteckningarna och att inte överlämna tillgångar till dem är bindande för alla fysiska och juridiska personer. Genom sanktionsförordningarna genomför unionen de sanktioner som utfärdats av FN:s säkerhetsråd och föreskriver dessutom om egna sanktioner, det vill säga autonoma restriktiva åtgärder (som sanktionerna mot Ryssland). Sanktionsförordningarna är direkt tillämplig unionslagstiftning. Den nationella allmänna rättsakten om verkställigheten av de sanktionsbestämmelser som ingår i EU-förordningarna är lagen om uppfyllande av vissa förpliktelser som grundar sig på Finlands medlemskap i Förenta Nationerna och Europeiska unionen (659/1967).

Utöver frysning av tillgångar med stöd av EU-förordningarna är det också möjligt att frysa tillgångar för personer och sammanslutningar som har anknytning till terrorism på nationell nivå med stöd av lagen om frysning av tillgångar i syfte att bekämpa terrorism (325/2013). Pengarna fryses bland annat på grund av misstanke, straffanspråk och dom för terroristbrott. Frysningen omfattar även juridiska personer som är associerade med sådana personer. Dessutom är frysning möjlig under vissa förutsättningar på begäran av en annan stat. Brott mot skyldigheterna enligt lagen har liksom kriminaliserats som ett regleringsbrott.

Även om de ovan nämnda lagarna inte är bindande endast för de rapporteringsskyldiga, har de dessa enligt lag ålagts en särskild "omsorgsplikt". De rapporteringsskyldiga ska oberoende av bestämmelserna om sekretess utan dröjsmål lämna uppgifter om de frysta tillgångarna till utmätningsmannen som ska verkställa frysningarna (2 b § 3 mom. i sanktionslagen; 14 § 3 mom. i lagen om frysning av tillgångar).

Hur väl de rapporteringsskyldiga i nuläget iakttar lagen i sanktionsärenden kan till stor del bero på hur lätt det är att få information om sanktionslistorna. Det kan också vara

svårt att tillförlitligt identifiera dem som är föremål för frysning av tillgångarna om personernas namn är mycket vanliga och den instans som beslutat över sanktionerna har förfogat över ofullständiga identifieringsuppgifter. Förutom att utrikesministeriet på sin webbplats upprätthåller information om EU:s gällande sanktionsbestämmelser är syftet med åtgärden att samla uppgifterna om sanktionslistorna och den nationella förteckningen över frysningen av tillgångar på en och samma webbplats. Åtgärden ska underlätta de rapporteringsskyldigas och myndigheternas verksamhet och effektivisera arbetet mot finansiering av terrorism genom att förbättra tillgången till information.

Ansvariga:

Utrikesministeriet, Centralen för utredning av penningtvätt, inrikesministeriet

Tidsplan:

2021–2022

2.3 Mer utbildning om penningtvätt och terrorfinansiering samt förhindrande av dessa

Åtgärdsbeskrivning:

Bristande förståelse för riskerna med penningtvätt och finansiering av terrorism minskar förmågan och möjligheterna att upptäcka och förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism. De rapporteringsskyldiga kan ha bristande kunskaper om indikatorerna för penningtvätt och terrorfinansiering, vilket sedan påverkar deras förmåga att identifiera tvivelaktiga transaktioner. Tillsynsmyndigheterna kan för sin del sakna aktuell information om fenomenen inom penningtvätt och terrorfinansiering, till exempel nya tjänster som tekniken möjliggör.

Syftet med åtgärden är att genom utbildning stärka både de rapporteringsskyldigas och tillsynsmyndigheternas förmåga att upptäcka tvivelaktiga transaktioner och därigenom avslöja penningtvätt och terrorfinansiering. När det gäller de rapporteringsskyldiga kommer man att ta fram riktlinjer för såväl alla rapporteringsskyldiga som de enskilda sektorerna. Åtgärden kan genomföras bland annat genom att ge skriftliga anvisningar, ordna utbildningar eller upprätta förteckningar över indikatorer för de rapporteringsskyldiga.

När det gäller övervakarna vill man se till att de har tillgång till aktuell information om fenomenen inom penningtvätt och terrorfinansiering, så att de sedan bättre kan instruera och utbilda sina tillsynsobjekt. Åtgärden kan exempelvis genomföras genom att man deltar i FATF:s utbildningar eller ökar den ömsesidiga utbildningen mellan myndigheterna, till exempel för att öka informationsutbytet och förståelsen om fenomenen. Utbildningsutbudet bör samordnas på ett tväradministrativt sätt, det vill säga genom att använda sig av den kompetens som finns hos myndigheterna. Syftet med åtgärden är också att utreda möjligheterna till samordning av den utbildning som ordnas för myndigheter och övervakare.

Ansvariga:

Centralen för utredning av penningtvätt, Finansinspektionen, Regionförvaltningsverket i Södra Finland, Patent- och registerstyrelsen, Polisstyrelsens lotteriförvaltning, Advokatförbundet, Ålands landskapsregering, Lotteriinspektionen, inrikesministeriet, finansministeriet, utrikesministeriet, arbets- och näringsministeriet

Tidsplan:

2021–2023 (fortlöpande)

3 Utveckling av informationsutbytet, den nationella lagstiftningen och statistikföringen

3.1 Utreda möjligheterna till bättre informationsutbyte

Åtgärdsbeskrivning:

Utbyte av aktuell information är avgörande i arbetet mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Genom att förbättra informationsutbytet kan man bidra till effektivt förhindrande av penningtvätt och terrorfinansiering i Finland på det sätt som avses i penningtvättslagen. Ett viktigt element i arbetet mot penningtvätt och finansiering av terrorism är de tillsynsmyndigheter som anges i penningtvättslagen och som övervakar att de rapporteringsskyldiga fullgör sina skyldigheter för att förhindra penningtvätt. Eventuella hinder för informationsutbytet mellan myndigheter kan leda till att oegentligheter inte uppdagas eller utreds. Detsamma gäller också eventuella brister i informationsutbytet såväl mellan myndigheterna och de rapporteringsskyldiga som mellan de rapporteringsskyldiga.

Syftet med åtgärden är att utreda behoven och möjligheterna att förbättra informationsutbytet mellan de privata aktörerna, mellan myndigheterna och mellan den privata sektorn och myndigheterna. Vid finansministeriet pågår en utredning av de eventuella hindren för informationsutbytet mellan de ovannämnda aktörerna. Utredningen ska ge en översikt över nuläget i fråga om informationsutbyte, belysa eventuella praktiska problem och brister samt analysera orsakerna till dessa. Dessutom jämförs modeller för informationsutbytet i olika länder. Att informationsutbytet upplevs som ineffektivt kan bland annat bero på en alltför snäv tolkning av lagen. Det är också möjligt att förhindrandet av penningtvätt och terrorfinansiering kräver att informationsutbytet effektiviseras genom ändringar av lagstiftningen. Utredningen kan vid genomförandet av åtgärden användas bland annat som underlag för utredningar och åtgärder för att förbättra informationsutbytet.

Ansvariga:

Finansministeriet, inrikesministeriet, justitieministeriet, utrikesministeriet, arbets- och näringsministeriet, Centralen för utredning av penningtvätt, Skyddspolisen, Finansinspektionen, Regionförvaltningsverket i Södra Finland, Patent- och registerstyrelsen, Polisstyrelsens lotteriförvaltning, Advokatförbundet, Ålands landskapsregering, Lotteriinspektionen

Tidsplan:

2021–2023 (fortlöpande)

3.2 Statsrådets förordningar med stöd av lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism

Åtgärdsbeskrivning:

Bristen på bestämmelser på en lägre nivå än penningtvättslagen, särskilt när det gäller effektivare och enklare kontroller, har visat sig ge upphov till tolkningsproblem för rapporteringsskyldiga. Avsaknaden av en förordning påverkar också effektiviteten i myndigheternas och de rapporteringsskyldigas verksamhet. Syftet med åtgärden är att utarbeta en förordning av statsrådet med stöd av lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism för att på detta sätt minska tolkningsproblemen och öka bekämpningsåtgärdernas effektivitet.

Förordningen ska ge de rapporteringsskyldiga konkreta verktyg med vilka de kan dimensionera förfarandena för kundkontroll i rätt proportion till risken. Då skulle det inte vara nödvändigt att samla in onödigt omfattande uppgifter om kunderna i förhållande till arten och omfattningen av kundrelationen och dess risker för penningtvätt och finansiering av terrorism. Likaså kommer detta att göra det möjligt för de rapporteringsskyldiga att tilldela mer resurser till de fall där deras riskbedömningar visar att risken för penningtvätt och finansiering av terrorism är hög.

Det andra syftet med åtgärden är att det med stöd av lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism utarbetas en förordning av statsrådet som innehåller närmare bestämmelser om formen för och innehållet i anmälan om tvivelaktiga transaktioner.

Ansvarig:

Inrikesministeriet, finansministeriet

Tidsplan:

2022–2023

3.3 Utreda förhållandet mellan dataskyddsbestämmelserna och lagstiftningen om penningtvätt

Åtgärdsbeskrivning:

När det gäller dataskyddsregleringen och bestämmelserna om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism har det aktualiserats frågor om sambandet mellan kundkontroll, missbruksinformation och kraven på integritetsskydd.

Genom åtgärden ska de behöriga ministerierna göra en mer ingående bedömning av huruvida det rör sig om ett rättsligt problem eller om tolkning och tillämpning. Lagstiftningsfrågor behandlas i den av finansministeriet tillsatta arbetsgruppen för en reform av lagstiftningen om förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism samt inom framtida lagstiftningsprojekt. Syftet är att klargöra förhållandet mellan lagstiftningen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism och den övriga lagstiftningen.

Ansvarig:

Finansministeriet, inrikesministeriet, justitieministeriet

Tidsplan:

2021-2022

3.4 Fortlöpande riskbedömning som en del av nationella myndighetsverksamheten

Åtgärdsbeskrivning:

I den nationella riskbedömningen framstod gemensamma workshoppar för myndigheterna som ett bra forum för utbyte av åsikter och erfarenheter mellan de centrala aktörerna i arbetet mot penningtvätt. Workshoppar användes under olika skeden av riskbedömningen, inklusive vid kickoff-mötet för riskbedömningen som en preliminär kartläggning av riskerna, vid utarbetandet av NPO-delen, vid kartläggningen av hoten och sårbarheterna inom sektorerna, vid granskning av riskerna hos fenomenen samt utarbetandet av handlingsplanen. De har visat sig vara ett utmärkt sätt att inhämta information för riskbedömningen, samtidigt som de samlar aktörernas experter på penningtvätt och finansiering av terrorism eller relaterade fenomen för att bedöma den nationella riskbilden.

Syftet med åtgärden är att etablera en process med vilken myndigheterna och de övriga aktörerna årligen tillsammans bedömer de aktuella riskerna med penningtvätt och finansiering av terrorism. Genom åtgärden kan man också kartlägga omvärldsförändringar och de risker som är relevanta med tanke på finansieringen av massförstörelsevapen. Vid genomförandet av åtgärden kan man använda sig av metoder för workshoparbete. Syftet är att skapa en operativ lägesbild för de olika aktörerna och integrera riskbedömning i den nationella årliga myndighetsverksamheten.

Ansvariga:

Finansministeriet, inrikesministeriet

Tidsplan:

2021–2023 (fortlöpande)

3.5 Förbättra identifieringen av verkliga förmånstagare

Åtgärdsbeskrivning:

Identifieringen av de verkliga förmånstagarna har visat sig vara en utmaning på grund av oklarheterna i penningtvättslagens definition av verkliga förmånstagare. Det är bland annat svårt att fastställa ställningen som förmånstagare i långa ägarkedjor, hur omfattande företagens kontroller ska vara samt huruvida definitionen är tillräcklig i förhållande till syftet. Dessutom förefaller det som om de olika nivåerna av kontrollskyldighet i den nuvarande lagstiftningen kan leda till att identifieringen är otillräcklig.

Syftet med åtgärden är att förbättra identifieringen av de verkliga förmånstagarna och därmed effektivisera förebyggandet och utredningen av brottslig verksamhet. Det ska utredas om bestämmelserna kan formuleras tydligare.

Enligt regeringsprogrammet ska Finland dessutom i EU arbeta för att anmälningsplikten för verkliga förmånstagare utvidgas till att omfatta samtliga verkliga förmånstagare vars andel av förmånen är minst 10 procent.

Ansvariga:

Finansministeriet, arbets- och näringsministeriet, Patent- och registerstyrelsen

Tidsplan:

2021–2022

3.6 Utreda möjligheterna att till penningtvättslagen foga krav på utbildning om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism

Åtgärdsbeskrivning:

Som det påpekades i den strategiska prioriteringen "Öka den allmänna medvetenheten om penningtvätt och finansiering av terrorism" ovan minskar bristande kunskaper om penningtvätt och finansiering av terrorism förmågan att upptäcka penningtvätt och terrorfinansiering. Syftet med åtgärden är att undersöka om det är möjligt att till penningtvättslagen foga en utbildningsskyldighet i fråga om förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism, vilket skulle effektivisera det förebyggande arbetet. Målgruppen skulle vara avsedd för de anmälningsskyldiga och genomföras av tillsynsmyndigheterna och Centralen för utredning av penningtvätt.

Ansvariga:

Finansministeriet, inrikesministeriet

Tidsplan:

2021–2023

3.7 Utreda möjligheterna att utveckla statistik till stöd för riskbedömningen

Åtgärdsbeskrivning:

Enligt 2 kap. 1 § i penningtvättslagen ska inrikesministeriet, finansministeriet och justitieministeriet säkerställa att det till stöd för riskbedömningen sammanställs statistik som gör det möjligt att utvärdera hur effektivt penningtvätt och finansiering av terrorism bekämpas. Inrikesministeriet och finansministeriet ska offentliggöra en årlig sammanfattning av statistiken.

Under arbetet med riskbedömningen uppdagades brister i statistikens tillgänglighet och aktualitet samt vissa motsägelser mellan olika statistiker. Statistik är ett viktigt element i riskbedömningsarbetet, där kvantitativa data i kombination med kvalitativa data bildar faktabasen för bedömningen. Med bättre statistik är det möjligt att effektivt uppdatera riskbedömningen.

Syftet är att kartlägga tillgången till befintlig statistik och möjligheterna att effektivare använda den i riskbedömningsarbetet, vilken statistik som eventuellt behövs för att stödja utarbetandet av riskbedömningen samt upplägget för ny statistik. De ansvariga aktörerna ska tillsammans säkerställa tillgången till aktuell och harmoniserad statistik för framtida nationella bedömningar av riskerna för och åtgärderna mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Ansvarig:

Inrikesministeriet, finansministeriet, justitieministeriet, Centralen för utredning av penningtvätt

Tidsplan:

2021–2023

4 Förbättra aktualiteten och innehållet i de register som är tillgängliga för myndigheterna och de rapporteringsskyldiga

4.1 Säkerställa att uppgifterna om förmånstagare är aktuella

Åtgärdsbeskrivning:

Penningtvättslagen och EU:s direktiv om penningtvätt kräver att företag eller samman slutningar inhämtar och förvaltar exakta och aktuella uppgifter om sina verkliga förmånstagare och anmäler uppgifterna för registrering.

Företag ska anmäla uppgifterna genom anmälan om förmånstagare till Patent- och registerstyrelsen, där uppgifterna antecknas i handelsregistret. Ett register över uppgifter om förmånstagarna anses på basis av den nationella riskbedömningen vara viktigt med tanke på förhindrandet av penningtvätt och finansiering av terrorism. Registret ska innehålla tillräckliga, exakta och aktuella uppgifter om de verkliga förmånstagarna.

I totalreformen av handelsregisterlagen ingår en utredning av hur aktualiteten av uppgifterna om de verkliga förmånstagarna kan förbättras. Ett antal utvecklingsåtgärder i informationssystemen kommer också att förbättra aktualiteten, omfattningen och riktigheten hos uppgifterna. Dessa åtgärder beskrivs i avsnitt 6.3. Syftet med åtgärderna är att öka insynen i företagets verksamhet.

Ansvariga:

Arbets- och näringsministeriet, Patent- och registerstyrelsen

Tidsplan:

2021–2023

5 Vidta riskreducerande åtgärder mot de största enskilda riskerna enligt riskbedömningen

5.1 Betalningsleverantörer

5.1.1 Öka rapporteringsskyldigheten för hawalaväxlare

Åtgärdsbeskrivning:

Enligt statistik från Centralen för utredning av penningtvätt har hawalaväxlarna inte lämnat in några anmälningar om penningtvätt. Trots detta har sektorn bedömts ha den högsta risknivån i riskbedömningen (nivå 4) för både penningtvätt och finansiering av terrorism.

Syftet är att effektivisera rapporteringsskyldigheten för hawalaväxlarna enligt lagen om penningtvätt. Detta kan exempelvis innebära att tillsynsmyndigheterna ordnar inriktad och effektivare utbildning för aktörerna. Kontinuerligt och effektivt samarbete mellan myndigheterna och aktörerna bidrar också till genomförandet av åtgärden.

Ansvariga:

Centralen för utredning av penningtvätt, Finansinspektionen

Tidsplan:

2021-2022 (fortlöpande)

5.1.2 Utredda finansteknikföretagens rapporterings-skyldighet enligt penningtvättslagen

Åtgärdsbeskrivning:

Rapporteringsskyldiga (även andra än betalningsleverantörer) anlitar i allt större utsträckning tekniska tjänsteleverantörer, bland annat för uppgifter som rör kundkontroll och kundidentifiering. De rapporteringsskyldiga ska identifiera de risker som hänför sig till de tekniska tjänsteleverantörerna och planera mekanismer för att hantera och minska riskerna, vilket kan vara svårt. Tjänsteleverantörerna bör också själva vara insatta i AML/CTF-principerna för att kunna tillhandahålla tjänster som överensstämmer med bestämmelserna.

Enligt EU:s strategi för digitalisering av finanssektorn⁴ ska det senast 2024 vara möjligt att använda interoperabla lösningar för digitala identiteter. EU uppmanar Europeiska bankmyndigheten (EBA) att utarbeta riktlinjer senast tredje kvartalet 2021. Detta innebär att behovet av att justera den nationella lagstiftningen måste anpassas till utvecklingen av EU-regleringen.

Genom åtgärden utreds till vilka delar finansteknikföretagen, som för närvarande inte omfattas av penningtvättslagen, bör vara rapporteringsskyldiga enligt lagen. I anknytning till åtgärd utred också om det finns behov av ändringar av lagstiftningen.

Ansvariga:

Finansministeriet, Finansinspektionen, Centralen för utredning av penningtvätt

Tidsplan:

2022-2023

⁴ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt regionkommittén om en strategi för digitalisering av finanssektorn, Bryssel 24.9.2020 COM(2020) 591 final.

5.2 Tillhandahållare av virtuella valutor

5.2.1 Utredda behovet av lagstiftningsändringar

Åtgärdsbeskrivning:

Syftet med åtgärden är att kartlägga behoven och möjligheterna att ändra lagstiftningen om tillhandahållare av virtuella valutor. Avsikten är att effektivisera insatserna mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Lagstiftningen är kopplad till unionsbestämmelserna om virtuella valutor.

En ändring som anses vara nödvändig är kriminalisering av tillhandahållandet av virtuella valutor utan registrering. Dessutom behöver lagen om tillhandahållare av virtuella valutor preciseras i fråga om bestämmelserna om det belopp vid vilket sammanslutningar som bildats utomlands ska registrera sig i Finland samt om de åtgärder som följer om tröskeln överskrids.

Virtuella valutor är ett fenomen som utvecklas relativt snabbt. Därför bör man regelbundet utvärdera om definitionerna i lagen är tillräckliga och om de behöver justeras. Nästa utvärdering ska göras senast när Europaparlamentets och rådets förordning om marknader för kryptotillgångar (MiCA) antas.

Vid införlivandet av FATF:s transaktionsförloppsregel ("travel rule", om standardinformation som ska förmedlas vid överföring av virtuella tillgångar) ska också ske med beaktande av utvecklingen av unionslagstiftningen.

Ansvarig:

Finansministeriet

Tidsplan:

2022–2023

5.2.2 Utreda möjligheten att förhindra tillhandahållande av mixer/mixingtjänster

Åtgärdsbeskrivning:

Mixer/mixingtjänster⁵ syftar till att maskera pengarnas ursprung och göra virtuella valutor ospårbara. Inom åtgärden ska man utreda möjligheten till en lagändring om att förbjuda mixer/mixingtjänster i den nationella lagstiftningen.

Ansvarig:

Finansministeriet, Centralen för utredning av penningtvätt

Tidsplan:

2021–2023

5.3 Penningspel

5.3.1 Begränsa utländskt spelande i samband med reformen av lotterilagen

Åtgärdsbeskrivning:

Syftet med åtgärden är att följa reformen av lotterilagen enligt regeringens riktlinjer, och införa transaktionsspärrar för att begränsa hasardspel utanför spelmonopolet. Man vill minska de identifierade riskerna som hänför sig till spelande vid spelen på företag/sammanslutningar utanför monopolet. Begränsningarna kan eventuellt minska riskerna vid spel på utländska spelbolag.

Ansvarig:

Inrikesministeriet

⁵ Med mixer eller mixingtjänster avses tjänster vars främsta syfte är att maskera virtuella tillgångars ursprung och göra det så svårt som möjligt att spåra dem. En mixer går ut på att ta emot virtuella valutor från användarna, blanda dem med varandra och skicka de blandade tillgångarna vidare till de virtuella valutaadresser som användarna angett.

Tidsplan:

2021-2023

5.4 Advokater och tillhandahållare av juridiska tjänster

5.4.1 Utredda möjligheterna att avskaffa indelningen i tillfälliga och fasta kundförhållanden enligt penningtvättslagen

Åtgärdsbeskrivning:

Advokater och tillhandahållare av juridiska tjänster har konstaterats vara exponerade mot risker vid engångskundrelationer, där en del av problematiken är att definiera sådana aktörer eller verksamheter, eftersom penningtvättslagen inte innehåller någon definition. Man ska utreda möjligheterna till en lagändring som syftar till att eliminera indelningen i tillfälliga och fasta kundförhållanden eller alternativt förtydliga det penningtvättslagen nämnda begreppet tillfällig kundrelation betyder i praktiken och vilka skyldigheter som ska fullföljas i fråga om tillfälliga kunder.

Ansvarig:

Finansministeriet

Tidsplan:

2021-2023

5.5 NPO-sektorn

5.5.1 Uppdatera dokumentet "Terrorismen rahoitus ja yleishyödylliset yhteisöt" eller utarbeta ett motsvarande dokument och sprida det till sektorn

Åtgärdsbeskrivning:

Inrikesministeriet publicerade år 2009 "Terrorismen rahoitus ja yleishyödylliset yhteisöt" som en vägledning för allmännyttiga organisationer och föreningar för att uppmärksamma dem på hotet om terrorfinansiering. Syftet med åtgärden är att uppdatera dokumentet eller alternativt att ta fram en ny vägledning för allmännyttiga organisationer och föreningar för att medvetandegöra dem om finansiering av terrorism. Man vill med andra ord ta fram myndighetsvägledning enkom för NPO-sektorn. I vägledningen redogörs med fördel också för indikatorerna för finansiering av terrorism. Åtgärden ska öka sektorns medvetenhet om riskerna med finansiering av terrorism och därmed minska sårbarheten på grund av bristande kunskaper.

Ansvariga:

Inrikesministeriet, justitieministeriet

Tidsplan:

2021–2023 (fortlöpande)

5.5.2 Utreda behovet av att inrätta en myndighetsarbetsgrupp för NPO-sektorn

Åtgärdsbeskrivning:

Genom åtgärden utreder man behovet av att inrätta en myndighetsarbetsgrupp eller samordningsgrupp för att utreda hur NPO-sektorn ska beaktas i penningtvättslagen. Syftet är att utveckla lagstiftningen om NPO-sektorn för att identifiera och minska riskerna med penningtvätt och finansiering av terrorism. Arbetsgruppen bör överväga vilka

konkreta ändringar som bör göras till exempel i penningtvättslagen, så att riskerna och de riskexponerade aktörerna inom NPO-sektorn blir beaktade på lämpligt sätt.

Tillsynen över NPO-sektorn är för närvarande splittrad, vilket försvårar en effektiv övervakning och riskidentifiering. Syftet med åtgärden är att hjälpa klargöra hur man kan stärka samordningen och befogenheterna även gällande övervakningen av NPO-sektorn. Den arbetsgrupp som eventuellt inrättas bör också diskutera frågor om informationsutbytet.

Ansvariga:

Finansministeriet, inrikesministeriet, arbets- och näringsministeriet, justitieministeriet

Tidsplan:

2021-2023

5.5.3 Medvetandegöra myndigheterna och de rapporteringsskyldiga om NPO-sektorn samt NPO-sektorn om riskerna med penningtvätt och finansiering av terrorism

Åtgärdsbeskrivning:

Under riskbedömningen framgick det att det var mycket svårt att identifiera och bedöma de risker som hänförs till NPO-sektorn. Eftersom många aktörer saknar en tydlig bild av sektorn, behöver både de rapporteringsskyldiga och myndigheterna information om NPO-sektorn och dess riskfaktorer. Syftet med åtgärden är att öka utbildningen om riskerna med penningtvätt och finansiering av terrorism för både NPO-aktörer och myndigheter.

I synnerhet aktörerna inom NPO-sektorn behöver lära sig att bedöma sin verksamhet utifrån potentiella risker och bli medvetna om olika fenomen. Syftet med åtgärden är att NPO-aktörerna ska bli bättre insatta i de eventuella riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism inom sektorn. När NPO-aktörerna är mer medvetna om riskerna för penningtvätt och terrorfinansiering och om hur de kan hantera dessa risker, blir de mindre sannolikt utsatta för de-risking från rapporteringsskyldiga.

Ansvariga:

Inrikesministeriet, utrikesministeriet, Centralen för utredning av penningtvätt, skyddspolis, Polisstyrelsens lotteriförvaltning, Patent- och registerstyrelsen

Tidsplan:

2021–2023 (fortlöpande)

5.6 Fenomen

5.6.1 Kontanter

5.6.1.1 Utredda möjligheten till en gräns för kontantbetalningar i euro

Åtgärdsbeskrivning:

Användning av kontanter medför en betydande risk för penningtvätt och finansiering av terrorism. Målet är att minska risken som hänför sig till kontanta medel. Under åtgärden kommer man att följa EU-debatten om att begränsa användningen av kontanter, samtidigt som man avspeglar situationen mot det nationella sammanhanget.

Ansvariga:

Finansministeriet, inrikesministeriet

Tidsplan:

2021-2023

5.6.2 Covid-19

5.6.2.1 Öka medvetenheten om en förändrad omvärld till följd av Covid-19-pandemin

Åtgärdsbeskrivning:

Pandemin med Covid-19 har förändrat omvärlden och därmed också påverkat brottslingarnas beteende. Under pandemin har man till exempel uppdagat olika former av bedrägeribrott som kan utgöra förbrott till penningtvätt. Dessutom har den minskade användningen av kontanter till följd av pandemin också påverkat metoderna för penningtvätt. Omfattande spridning av information om de förändringar, fenomen och brott som är förknippade till Covid-19- pandemin är ett sätt att motarbeta penningtvätt och terrorfinansiering i den förändrade omvärlden.

Syftet med åtgärden är att öka informationen i olika kanaler och ta fram aktuell information om de olika fenomen som är kopplade till Covid-19- pandemin och därigenom till penningtvätt och finansiering av terrorism.

Ansvariga:

Centralen för utredning av penningtvätt, finansministeriet, inrikesministeriet, Polisstyrelsen, Tullen

Tidsplan:

2021 (fortlöpande)

6 Utveckla digitaliseringen av övervakningen och genomförandet av förhindrandet av penningtvätt och finansiering av terrorism

Syftet med att utveckla digitaliseringen av övervakningen och genomförandet av förhindrandet av penningtvätt och finansiering av terrorism är att effektivisera övervakningen och genomförandet genom att lansera och administrera olika behöriga myndigheters digitaliseringsprojekt. Resultaten av projekten kommer att användas för att förbättra tillgången till, behandlingen av, analyserna av och utnyttjandet av information som används vid övervakningen och genomförandet inom de myndigheter som ansvarar för bekämpning av penningtvätt och terrorfinansiering. Syftet är också att förbättra informationsutbytet och samarbetet mellan olika myndigheter, effektivisera den riskbaserade övervakningen av förhindrande av penningtvätt och terrorfinansiering samt förbättra förutsättningarna för användningen av avskräckande påföljder och andra tillsynsåtgärder.

Finansministeriet planerar ett nationellt projekt för att målen ska nås. Avsikten är att på nationell nivå samordna olika myndigheters projekt för digitalisering vid förhindrandet av penningtvätt och finansiering av terrorism, stärka myndigheternas gemensamma ambition att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism samt säkerställa att digitaliseringsprojekten inte obefogat överlappar eller strider mot varandra. Finansiering för detta paraplyprojekt och för de olika myndighetsprojekt som ingår i det ansöks från Europeiska kommissionen.

Paraplyprojektet ska bland annat omfatta följande myndighetsprojekt: Utveckling av övervakningssystemet för bank- och betalkonton med hjälp av en samlingslösning och transaktionsdata (inrikesministeriet/Tullen); Övervakarens skrivbord (Finansinspektionen); Bättre aktualitet, täckning och riktighet i registret över verkliga förmånstagare (Patent- och registerstyrelsen); Digitalisering av utredning av penningtvätt (Centralen för utredning av penningtvätt) och Utveckling av digitala verktyg för den nationella riskbedömningen av penningtvätt och finansiering av terrorism (Finansministeriet/inrikesministeriet).

Ansvariga:

Finansministeriet tillsätter projektet. De namngivna myndigheterna leder sina respektive projekt.

6.1 Samlingslösning och introduktion av transaktionsdata i övervakningssystemet för bank- och betalkonton

Åtgärdsbeskrivning:

Syftet med åtgärden är att utveckla det nationella övervakningssystemet för bank- och betalkonton enligt den gällande lagen till ett enda enhetligt digitaliserat system där behöriga myndigheter kan behandla och ta emot information som omfattas av banksekretess. Det skulle stärka centraliseringen av statsförvaltningens informationssystem och minska behovet av överlappande system.

Ansvarig:

Inrikesministeriet, Tullen

Tidsplan:

2021-2024

6.2 Finansinspektionens övervakarens skrivbord

Åtgärdsbeskrivning:

Huvudsyftet med åtgärden är att sammanställa de viktigaste verktygen och den relevanta informationen för tillsynen och göra dem enkelt tillgängliga för övervakaren. Det ger en bättre bild av tillsynsobjektens verksamhet och gör det möjligt att bättre utnyttja informationen för att bedöma riskerna avseende penningtvätt och finansiering av terrorism.

Ansvarig:

Finansinspektionen

Tidsplan:

2020-2023

6.3 Projekt för artificiell intelligens och robotteknik vid Centralen för utredning av penningtvätt

Åtgärdsbeskrivning:

Antalet rapporter om tvivelaktiga transaktioner och terrorfinansiering ökar ständigt. Behandlingen av rapporterna och särskilt identifieringen av de viktigaste fallen bland dem är en utmaning. Centralen för utredning av penningtvätt har inlett två projekt för att undersöka möjligheterna att utnyttja artificiell intelligens och robotteknik för effektivare handläggning av rapporter om tvivelaktiga transaktioner och terrorfinansiering. Projektet för artificiell intelligens pågår till utgången av år 2021 och robotteknikprojektet till utgången av år 2022. Efter utvecklingsåtgärderna kommer man att ta itu med de utvecklingsobjekt som AI- och robotteknikprojekten lyft fram vid Centralen och på detta sätt effektivisera handläggningen av penningtvättsrapporterna och förbättra analyserna.

Ansvarig:

Centralen för utredning av penningtvätt

Tidsplan:

2021-2022

6.4 Förbättra aktualiteten, täckningen och riktigheten hos registret över verkliga förmånstagare

Åtgärdsbeskrivning:

För att säkerställa att uppgifterna om de verkliga förmånstagarna lämnas in är avsikten att anmälan om uppgifterna integreras i den digitala processen för bildande av ett aktiebolag. Till Patent- och registerstyrelsens informationssystem fogas dessutom en automatiserad process för ett eventuellt anmärknings- och sanktionsförfarande för försummelse att lämna uppgifter om förmånstagare. Ändringen är knuten till åtgärden i

punkt 4.1 om utveckling av lagstiftningen. Syftet med åtgärderna är att förbättra registrets täckning.

I datasystemet införs funktioner som tillgodoser tillsynsmyndigheternas behov och som förbättrar användbarheten av uppgifterna i förmånstagarregistret. Dessutom kommer de nationella uppgifterna om förmånstagare att integreras i BORIS som är ett gemensamt system för förmånstagarregistren inom EU. Detaljerna för systemet har ännu inte fastställts. Det kommer att byggas upp en e-tjänst för inlämnande och handläggning av tillsynsanmälningar. Syftet med åtgärderna är att tillgodose behoven hos tillsynsmyndigheterna och de rapporteringsskyldiga enligt penningtvättslagen.

Det ska också bli möjligt för Skatteförvaltningen och Patent- och registerstyrelsen att jämföra uppgifterna i förmånstagarregistret med de ägaruppgifter som anmälts för beskattningen. Syftet är att säkerställa och förbättra kvaliteten på uppgifterna om företagens förmånstagare. Detta kräver också ändringar i lagstiftningen när det gäller informationsutbyte.

Ansvariga:

Patent- och registerstyrelsen, Skatteförvaltningen, arbets- och näringsministeriet, finansministeriet

Tidsplan:

2021-2023

6.5 Digitala verktyg för nationell riskbedömning av penningtvätt och finansiering av terrorism

Åtgärdsbeskrivning:

Syftet med åtgärden är att med hjälp av en digital plattform och ett verktyg för riskbedömning säkerställa att riskbedömningen kan uppdateras så effektivt som möjligt och att riskerna och risknivåerna är jämförbara.

Ansvariga:

Finansministeriet, inrikesministeriet

Tidsplan:

2021-2023